

Neformaliojo mokymo kokybė. Pirmieji žingsniai sistemai sukurti

Suaugusiųjų švietimo savaitės metu 2010 m. lapkričio 19 d. Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija surengė nuotolinę vaizdo konferenciją, skirtą besimokančios organizacijos bei neformalaus suaugusiųjų švietimo kokybės klausimams. Vaizdo konferencijoje dalyvavo apie 120 LSŠA narių, susirinkusių Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Utenoje, Pakruojuje, Mažeikiuose ir Naujojoje Akmenėje.

Neformaliojo mokymosi kokybės klausimas nuolat išskyla suaugusiųjų švietimo organizacijų bei švietėjų darbotvarkėje tiek tarptautiniu lygiu, tiek ir Lietuvoje. Priminsime tik keletą svarbiausių dokumentų:

- Europos Bendrijų Komisijos Mokymosi visą gyvenimą memorandumas (2000)
- Europos Bendrijų Komisijos komunikatas „Mokytis niekada nevėlu“ (2006)
- Šeštosios Tarptautinės suaugusiųjų švietimo konferencijos (CONFINTEA VI) Belem'o veiksmų programa (2009)
- Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija (2008)

CONFINTEA VI Belem'o veiksmų programa kokybei skyrė visą skyrelį ir jo įžangoje teigia¹:

„Mokymo ir mokymosi kokybė yra holistinė, tarpdisciplininė koncepcija ir praktika, kurią reikia nenutrūkstamai plėtoti ir skirti jai nuolatinę dėmesį. Kokybės kultūros suaugusiųjų švietime skatinimas reikalauja tinkamo turinio ir metodų, kruopščios mokymosi poreikių analizės, daugiopų kompetencijų ir žinių įgyjimo, švietėjų profesionalizmo, mokymosi aplinkos praturtinimo bei mokinių ir bendruomenių įtraukimo.“

Atrodytų, kad neformalaus mokymo(si) kokybei skiriamas pakankamas dėmesys, tačiau realybė yra šiek tiek kitokia. Kol kas, bent jau Lietuvoje, praktiškai nieko nepadaryta šiai idėjai įgyvendinti.

Formalaus švietimo sistemoje yra sukurta akreditacijos sistema, kuri verčia reguliariai įsivertinti ir gauti išorinį vertinimą. Neformalaus mokymo kokybė palikta mokymų teikėjų ir dalyvių vertinimui (rinkai). Deja, rinkta ne viską išsprendžia. Viešajame sektoriuje, ypač kalbant apie neprofesinį neformalųjį švietimą, rinkos dėsniai apskritai nelabai pritaikomi.

Todėl siūlome įvesti neformalaus mokymo kokybės savanorišką įsivertinimo ir išorinio įvertinimo sistemą. Ką tai duotų? Paskatas tobulėti, sričių, kuriose reikia pasitempti, identifikavimą, neformalaus mokymo(si) kokybės kontrolę, prisidėtų prie aukštesnės neformalaus mokymosi kokybės, padėtų užsakovams nustatyti kainos ir kokybės santykį.

Minčiai įgyvendinti reikia: 1) bendruomenės pritarimo; 2) įvertinimo ir įsivertinimo instrumentų; 3) įvertinimo ir įsivertinimo sistemos; 4) kas imsis atsakomybės vertinti ir kurti instrumentus bei sistemą; 5) pinigų vertinimo ir įsivertinimo instrumentams, sistemai, vertintojams paruošti.

Suprantama, imantis tokio uždavinio, reikės sukurti kokybės vertinimo kriterijus, kurie leistų objektyviai įvertinti mokymo kokybę. Šio uždavinio jau ėmėsi keli ES projektai, kurie sukūrė kokybės vertinimo kriterijus ir sistemą.

2004 metais įgyvendintas SEEQUEL (Sustainable Environment for the Evaluation of Quality in E-Learning) projektas, kurį finansavo Europos Komisija. Projektas išleido leidinį „Neformalaus ir savaiminio mokymosi kokybės gidas“ⁱⁱⁱ.

Projektas RECALL – „Mokymosi visą gyvenimą kokybės pripažinimas“ (Recognition of Quality in Lifelong Learning) 2006 - 2008 m sukūrė Europos kokybės ženklą (EQM). Projekte dalyvavo partneriai iš aštuonių Europos valstybių. Vienas iš partnerių buvo Profesinio mokymo metodikos centras iš Lietuvos (dabar Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras)ⁱⁱⁱ.

Šių projektų rezultatų pagrindu parengtas preliminarus vertinimo kriterijų sąrašas, kuris buvo išdalintas konferencijos dalyviams, prašant įvertinti vertinimo kriterijų tinkamumą. Anketos dar apdorojamos.

Vaizdo konferencijoje perskaityti pranešimai:

- *2010 m. suaugusiųjų švietimo savaitė – startas besimokančios planetos link.* Arūnas Bėkšta, LSŠA.
- *Pagrindinės pasaulinės suaugusiųjų švietimo konferencijos CONFINTEA VI idėjos.* Prof. Vincentas Dienys, Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras.
- *Kokybės kultūros ugdymas.* Rūta Karvelytė, Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras

- *Suaugusiųjų mokymosi kokybė – pritaikymas prie kaitos?* Prof. Margarita Teresevičienė, Vytauto Didžiojo universitetas.

Konferencijos dalyviai nuotolinėse klasėse svarstė šiuos klausimus:

1. Ar reikia vertinti neformalaus mokymo kokybę?
2. Kas vertintų?
3. Kada (vieną ar keletą kartų per metus? Kai organizacija paprašo?)?
4. Kiek laiko galėtų galioti įvertinimas?
5. Kas apmoka?

Trumpai diskusijų rezultatai yra tokie:

1. Visos grupės pripažino, kad reikia vertinti ir reikia sukurti neformalaus mokymo kokybės vertinimo sistemą.
2. Tokį vertinimą galėtų organizuoti LSŠA, subūrusi ekspertų – vertintojų grupę.
3. Prašymą vertinti įstaigos ir organizacijos galėtų teikti bet kuriuo metu, kada vertinimas - priklausytų nuo proceso organizavimo.
4. Vertinimas galiotų trejus metus.
5. Dėl to, kas turėtų apmokėti vertinimo organizavimą nuomonės išsiskyrė. Dauguma buvo už tai, kad apmokėtų vertinamoji organizacija, tačiau buvo nuomonių, kad vertinimo objektyvumui užtikrinti vertinimą turėtų finansuoti Švietimo ir mokslo ministerija.

Dabar svarbu pradėti konkrečius pasirengimo darbus.

Parengė Arūnas Bėkšta

Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija, <http://www.lssa.smm.lt>

ⁱ Harnessing the power and potential of adult learning and education for a viable future. Belém Framework for Action. CONFINTEA VI. 2009.

http://www.unesco.org/fileadmin/MULTIMEDIA/INSTITUTES/UII/confintea/pdf/working_documents/Bel%C3%A9m%20Framework_Final.pdf

ⁱⁱ Quality Guide to the Non-formal and Informal Learning Processes. MENON Network EEIG, 2004.

<http://www.menon.org/publications/TQM%20Guide%20for%20informal%20learning.pdf>

ⁱⁱⁱ <http://www.europeanqualitymark.org/home/>